

Píše Jiří Flaišman

(E*forum, 13. 08. 2014)

Sbírka *Zpíváno do rotačky* (1936) bývá často chápána jako jisté „odskočení si“ na dráze bytostného intimního lyrika. Po přečtení právě vydaného svazku **Díla Jaroslava Seiferta** (číslo 4), který edičně připravil Filip Tomáš (Praha: Akropolis 2013), se ovšem zdá, že je tomu ve skutečnosti právě naopak: verše publikované v autorových knížkách lyriky ze třicátých let jsou jen ostrovy v moři desítek a desítek básní satirické a příležitostné veršované tvorby, již básník zveřejňoval vesměs na stránkách denního tisku a z jejíhož množství byl pro knížku z roku 1936 autorem vybrán jen zlomek.

Objemný svazek o pěti stech padesáti stranách otevírá původní sbírka *Zpíváno do rotačky* – její nové vydání je překvapivě prvním kompletním přetiskem (včetně Bidlova výtvarného doprovodu) po téměř osmdesáti letech, což je v kontextu Seifertových sbírek unikátní. V oddílu *Básně do sbírek nezařazené*, jenž tvoří co do objemu podstatnou část daného svazku, najdeme v chronologickém sledu uspořádané veršované texty z let 1933 až 1938. Jsou zde shromážděny básně s rozličnou tematikou (tématem jsou události evropské i domácí politiky, kulturní provoz, ale třeba také sportovní výkony), verše příležitostné (zvl. k úmrtí významných osobností) i zcela tendenční, jež otevřeně propagují program sociálně demokratické strany – a samozřejmě zde najdeme i verše rozdílné kvality, tedy i ty méně povedené. Edici uzavírají nečetné Seifertovy překlady ze třicátých let, najdeme zde mimo jiné například převod veršů ze známé knihy Kennetha Grahama *Žabákova dobrodružství*. Specifický ráz ve čtvrtém svazku zveřejněné poezie si vyžádal sestavení jmenného rejstříku (podobně jako v případě dvou již vydaných svazků publicistiky je i zde anotován).

V porovnání s jinými svazky *Díla* je čtvrtý z edičního hlediska jedním z nejnáročnějších. Editor byl postaven před několik složitých otázek, z nichž jednoznačně nejobtížnější bylo samotné stanovení kritérií pro určení autorství často nesignovaných (a nezřídka velmi krátkých) veršovaných textů. Seifert své texty pro *Ranní noviny* hojně nepodepisoval, přesto bylo v obecném povědomí, že je autorem zvláště nesignovaných veršů zveřejňovaných v pravidelné rubrice *Pondělní sloky*. Určení autorství je problematičtější i z toho důvodu, že se až na výjimky v básnickově pozůstalosti nenacházejí rukopisy daných básní, což potvrzuje samo Seifertovo hyperbolické vyjádření, že verše psával přímo v tiskárně na sazečově stole. Atribuci komplikuje v neposlední řadě skutečnost, že básnickova poetika byla ve třicátých letech často napodobována epigony či parodována. Několik desítek textů má však autorství potvrzeno samotným autorem, který je roku 1957 za redakční asistence A. M. Píši zařadil do pátého svazku svého *Díla* vycházejícího tehdy v nakladatelství

Československý spisovatel. Výsledkem této složité situace je to, že nynější editor Filip Tomáš hledal hranici autorství na různých rovinách textu (tematické shody mezi Seifertovými verši a publicistikou, frekventované motivy v básnickové díle, „seifertovská poetika“ atd.) a opírá se též o informace mimotextové. Nakonec se však musel uchýlit v ediční poznámce (srov. s. 536) ke konstatování, že na rozdíl od jiných svazků Díla předkládá čtenáři nikoliv relativně kompletní soubor Seifertových veršů z daného období, ale pouze výběr, byť s nárokem na maximální úplnost (včetně přijetí rizika zveřejnění textů, jejichž autorem Seifert nebyl). Rozhodl se tedy pro řešení ne zcela ideální, ale vzhledem k dochovaným materiálům, které neposkytují vydavateli dostatečnou oporu, pro řešení v danou chvíli účinné. – Nepřímý přístup si vyžádala i volba výchozího textu: editor chtěl jednak respektovat poslední ruku autorovu (u řady básní znění z padesátých let), jež ovšem často tupila pro ostatní básně charakteristický rys dne, jinde se setkal s texty postiženými cenzurou (zvl. v krizových dnech roku 1938) apod. Nelehké bylo i stanovení míry vysvětlujících komentářů, které editor zjevně nechtěl pojímat jako doslovné „převyprávění“ toho kterého textu a pravděpodobně měl i obavu před možnou subjektivností interpretace.

Šestnáctisvazkový projekt Seifertových spisů sune se pomalu, leč jistě ke svému zdárnému konci. Po svazku nyní vydaném zbývají ještě dva další, náročné zase z jiné perspektivy, v nichž se bude moci čtenář seznámit se Seifertovou publicistikou čtyřicátých až osmdesátých let a s básnickovými vzpomínkovými prózami Všecky krásy světa (jež mají bohatou textovou historii) a Co všechno zavál sních. Těmito dvěma svazky se uzavře vydání vlastního Seifertova díla, přičemž svazek závěrečný přinese (kromě nezbytných dodatků a oprav) vůbec první ucelenou bibliografii rozsáhlé Seifertovy tvorby.